

Inspiraak

is een kwestie van gezonde democratie

In januari worden – samen met de nieuwe gemeenteraden – ook tal van lokale ouderenraden opnieuw samengesteld. In het verlengde hiervan zullen ook de RPO's en de ISO's worden samengesteld. Zij vervangen de Provinciale Ouderenadviesraden. Een gesprek met Michel De Wit, regionaal beleidsmedewerker Ouderenbeleid van de Vlaamse overheid. Over participatie en ouderenraden.

Wil je je graag engageren voor het maatschappelijk leven en het welzijn van ouderen in je gemeente? Dan is meewerken aan de lokale ouderenraad of aan één van nieuwe regionale overlegstructuren misschien wel je ding. Neem gerust contact op met het provinciale S-Plussecretariaat voor meer informatie.

Het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin bouwt mee aan een zorgzame samenleving, met gelijkwaardige participatie en evenwaardige kansen voor iedereen. Wat betekent dat concreet voor ouderen?

“We werken aan een samenleving voor alle leeftijden, waar iedereen een actieve rol kan spelen. Inspiraak is een kwestie van gezonde democratie. Wij geven ondersteuning aan mensen die lokaal actief zijn. Of dat nu onder Vlaamse of provinciale vlag is, maakt niet uit. Ouderen spelen hun rol goed en laten via verschillende kanalen hun stem horen. Voor hetzelfde geld kon Vlaanderen beslissen om niet in te zetten op ouderenbeleid. Hier heeft Vlaanderen toch ingezien dat ouderen een grote en belangrijke groep zijn in de maatschappij. Die stem verloren laten gaan zou een groot gemis zijn.

Aan een ‘ivoren-toren-beleid’ hebben we niks. Ons team vormt geen 2de adviesraad, maar we gaan concreet aan de slag met ouderen om hun rol op lokaal vlak te versterken. De nieuwe regionale platformen zijn net daarvoor bedoeld. Hier kunnen mensen elkaar ontmoeten en ervaringen delen.”

Het nieuwe decreet Lokaal Bestuur wijdt een hoofdstuk aan participatie. Kenmerkend is de vereenvoudiging van de bestaande participatie-instrumenten. Een apart ouderenbeleidsplan per gemeente hoeft niet meer. Een gemis of net een kans?

“Voor mij is dat een kans, want krijg je zo niet meer dwarsverbindingen? Ouderen en jongeren die rond een gemeenschappelijk thema gaan werken bijvoorbeeld. Natuurlijk moet je opletten dat de verschillende doelgroepen niet verdrinken in dat groter geheel. Daarom blijven de meeste ouderen voorstander van een aparte ouderenraad. Ze willen eerst zelf uitmaken wat belangrijk is voor hen, en dan pas hun rol binnen dat groter geheel spelen. Een gemeente zou kunnen overschakelen naar een groot inspraakorgaan waarin alle doelgroepen zitten. Maar ik zie dat nog niet vlug gebeuren.”

Wat als de bevoegde schepen ouderenbeleid onbelangrijk vindt?

“Alles staat of valt met mensen. Maar ik ben ervan overtuigd dat een open communicatie veel belangrijker is. Als we een profiel opmaken van wie actief is in een ouderenraad, zien we dat dat vaak mensen zijn die actief zijn op meerdere vlakken. En met andere woorden al wat ervaring hebben met beleid. Als dat goed matcht met de betrokken beleidsmaker is veel mogelijk.

Gezocht

Iets meer dan 85 % van de Vlaamse gemeenten hebben een lokale ouderenraad. Als je een vergelijking maakt tussen die werkingen, zie je grote verschillen van ouderenraden die zeer goed werk leveren tot raden die minder doeltreffend zijn. Mensen maken soms de fout door af te gaan op het aantal gemaakte adviezen. Maar het effect van een advies is belangrijker. Een goed informeel contact en op de juiste momenten geconsulteerd worden levert vaak meer op dan het schrijven van 30 stomende adviezen. Als een ouderenraad voldoende kan investeren in dat intermenselijk contact heb je volgens mij toch een stapje voor. Er zijn ouderenraden die bijvoorbeeld tweemaal per jaar door het volledige schepencollege worden uitgenodigd. Daar tegenover heb je andere die op 6 jaar tijd nooit hun schepen zien.”

Verder stelt het nieuwe decreet dat participatie gericht is op het ontwikkelen van burgerschap. Bezitten ouderen dan geen burgerschap?

“Ik weet ook niet wat de wetgever daar juist mee bedoelt. Ik zie het als betrokkenheid bij het beleid. Dat ze hun stem laten horen. Vandaar een tweesporenbeleid.

Werk aan een goede relatie met je bestuur

Waarbij het eerste de lokale ouderenraden zelf zijn. Daarnaast zien wij de ontwikkeling van allerlei buurtcomités. Waar we nu ook op inzetten, zonder de lokale ouderenraden te verwaarlozen.”

Je haalt hier buurtwerking aan. Ook de Vlaamse Ouderenraad voert nu een campagne ‘Ouderen als actieve schakel voor de buurt’. Denk je dat ouderen klaar zijn om zo’n rol op te nemen? Want dat veronderstelt toch een andere vorm van participeren?

“Ouderen staan daar toch meer voor open dan we denken. Misschien niet alle ouderen, omdat het meest logische en het meest veilige uiteraard die cocon is van de lokale ouderenraad en de vereniging, waar je met gelijkgezinden in contact komt. Toch zie je dat ouderen meer en meer zelf initiatief nemen. Er is een mooi voorbeeld in Nazareth. Waar enkele oudere vrijwilligers een ontmoetingsplaats hebben opgericht tijdens de marktdag. Het is toegankelijk voor iedereen. Wij kunnen helpen door die initiatieven in kaart te brengen, en zo anderen te inspireren.”

Participatie versterkt de sociale cohesie, vermindert uitsluiting. Maar wat kunnen lokale ouderenraden doen tegen eenzaamheid bijvoorbeeld?

“Dat is een moeilijke. Er bestaan wel een paar concrete initiatieven van lokale ouderenraden die de 80-plussers bezoeken. De stad Brugge zet daar nu sterk op in. Het blijft een groep die zeer moeilijk te bereiken is. Toch weet ik dat heel wat lokale ouderenraden zich inzetten om vereenzaming tegen te gaan.”

Hoe voorkom je een ‘participatie-elite’? Die kleine groep actieve mensen die je overal tegenkomt. Kan het Vlaams Ouderenbeleid hier een rol spelen of is dat de taak van de verenigingen om zoveel mogelijk ouderen te laten participeren?

“We geven altijd het advies mee dat je er niet zit om je persoonlijke belangen te promoten. Als lid van een lokale ouderenraad heb je de taak om gemeenschappelijke belangen na te streven en te verdedigen. Dat betekent dat je ook die mensen dient te vertegenwoordigen die niet over de nodige vaardigheden beschikken om te participeren.”

Maar hoe betrekken we dan bijvoorbeeld meer mensen met een migratieachtergrond in de lokale ouderenraden?

“Daar knelt nog het schoentje. Alhoewel, in Oudenburg hebben we nu toevallig iemand met een migratieachtergrond die voorzitter is geworden van de ouderenraad. Maar dat is een uitzondering. Een pasklaar antwoord heb ik niet. Misschien kan de wijk- of buurtwerking hier een stimulerende rol spelen. Want hoe groter de betrokkenheid, hoe groter de kans dat je een actieve rol opneemt.”

Welke raad wil je onze leden meegeven, die actief zijn in lokale ouderenraden?

“Werk aan een goede relatie met je bestuur. Zorg voor een constructieve dialoog en bouw aan een goede verstandhouding. Zet je positief op de kaart. Wees ook niet te verlegen om zelf hulp in te roepen. Belangrijk is om je netwerk voldoende groot en interessant te maken.”

Steven Vanden Broucke

Het Vlaamse Ouderenbeleid voorziet een netwerk van 23 Regionale Platformen Ouderenbeleids-participatie (RPO), die op hun beurt per provincie ondersteund worden door een Interregionale Stuurgroep Ouderenbeleids-participatie (ISO). Wat zijn de voordelen van dit nieuwe netwerk?

“We vormen nu een team dat werkt naar dezelfde doelstellingen. Vroeger zaten we vast op ons eiland en had je bij wijze van spreken 5 provinciale werkingen ouderenbeleid. Nu is er een meer coherent beleid dat rekening houdt met de regionale verschillen. Er is ook meer afstemming tussen de verschillende RPO’s. Je kan ons beschouwen als de rode draad tussen de RPO’s. Vroeger had ik maar 5 provinciale ouderenraden, nu heb ik 11 RPO’s. Als je daarbij het intenser contact met de collega’s telt, krijg je een meer efficiënt en doeltreffende werking.”

Inspiratie voor en door lokale ouderenraden

Voor meer informatie over de nieuwe RPO- en ISO-structuur: <https://www.ouderenraden.be>